

УДК 477.75.12

ЗАКАРПАТСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ В ТВОРЧОСТІ М. ПОПЕНКА

Вігула Валентина Іванівна – викладач-методист КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської облради, Заслужений працівник культури України, м. Ужгород
uzhgorodkkm@gmail.com

Досліджується розвиток та подальша трансформація традиційної закарпатської народної пісні в творчості Миколи Яковича Попенка упродовж усього періоду його композиторської діяльності. Йдеться про специфічні прийоми перетворення традиційного викладу пісні в певні жанрові фольклорні замальовки. При цьому повністю відтворюється мелодика народних пісень та дотримано точну відповідність літературному тексту. Наголошується на соціокультурному контексті художнього розвитку регіону.

Ключові слова: музична обробка, закарпатська пісенність, регіональна культурна практика, фольклор, гармонія, М. Попенко.

Актуальність проблеми. Історія закарпатської народної пісні сягає глибокої давнини і охоплює декілька віків, являючи собою основу національної культури Закарпаття. У сучасній її історії, починаючи від ХХ ст., закарпатська пісня отримує новий потужний поштовх для свого розвитку завдяки виникненню низки організаційно-культурних товариств. Йдеться про такі їх структури, як «Боян», «Кобзар», що згодом реорганізуються в «Краєвий хор Підкарпатського учительства». Саме цей колектив здійснив широкі гастрольні мандрівки з оригінальними концертними програмами Закарпаттям, а також Словаччині та Румунії, всюди отримуючи схвальні відгуки та популяризуючи національне культурне надбання в європейському культурному просторі.

Утім, спливав час і наступні суспільно-політичні, економічні та військові обставини відсунули на інший план національно-культурну проблематику, а згодом, особливо на теренах Західної України, її розробка ставала взагалі не бажаною.

Зазначимо, що у цьому контексті відійшов у минуле і значний пласт культурно-мистецького матеріалу, без якого створити повноцінну історію національно-культурного розвитку буде неможливо. Тож виявити складні сторінки національної культурної практики крізь призму творчої діяльності окремих її яскравих художніх представників і складає актуальність окресленої проблематики.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Наголосимо, що зазначене питання є сьогодні предметом особливої уваги дослідників, публіцистів, краєзнавців, свідченням чого є значний обсяг наукових публікацій, поява ґрунтовних монографічних розвідок, проведення низки наукових конференцій, де ці питання постійно акцентуються і є предметом палких дискусій, зважаючи на неоднозначність сприйняття навіть регіональної культурної проблематики. Однак ця актуальність є надзвичайно позитивним явищем, оскільки розширює межі сприйняття національного культурного досвіду та продукту, поглиблює позиціонування україністики в світовому культурному просторі та й на власних територіях, а відтак - дає всі підстави для можливого у майбутньому справді відродження національної культурної правди, позаяк країна, що має небачений культурний потенціал, започаткований ще трипільською традицією, що активно функціонувала вже тоді, коли яскраві цивілізації знаходилися ще в зародку, не могла пропасти безслідно, зникнути з наукового обігу.

Згадаємо, до прикладу, заземлюючи на регіональну сферу, у цьому зв'язку окремі монографічні розвідки, підготовлені С. Виткаловим [1], Г. Каневською, В. Виткаловим [4], Б. Столярчуком [11] (Рівне), групою митців і педагогів на чолі з П. Шиманським [6] (Луцьк), Т. Росул [9] (Ужгород) та не менш яскравими розвідками, авторами яких є представники наукової спільноти Півдня чи Сходу України, взявши, до прикладу, лише окреме дослідження Л. Дабло [2] чи низку дисертаційних досліджень спеціальності 26.00.01 «Теорія та історія культури», в рамках якої й стимулюється подібний науковий вектор. І цей ряд оригінальних наукових розвідок, предметом уваги авторів яких є самобутні регіональні постаті чи артефакти, можна продовжувати безкінечно; утім усі вони засвідчують активізацію регіонального культурного простору.

Сюди можна додати й безліч історико-краєзнавчих праць [3, 5, 10], підготовлених останнім часом вітчизняними педагогами, краєзнавцями, етнографами тощо. І лише Західна Україна дає сьогодні тисячі нових імен цього культурного ряду. Їх поява, на загал, засвідчує активізацію регіонального чинника, пов'язаного з «виходом» регіонів на самостійну культурну арену, отримання їх представниками можливості висловлення наболілого. А з іншого боку, це засвідчує й надзвичайно потужний потенціал

регіональної культури, яка за віки свого функціонування накопичила надзвичайно потенціал, що сьогодні поступово повертається до національного культурного простору.

Мета статті – виявити, в контексті відтворення соціокультурного простору Закарпаття, специфіку художньої діяльності відомого композитора, аранжувальника, педагога та громадського діяча Миколи Попенка.

Вклад основного матеріалу дослідження. У сучасній історії музичного Закарпаття одним із найяскравіших представників – співців і творців закарпатської народної пісні, є талановитий музикант, яскравий композитор, під силу якому були найрізноманітніші жанри музичної творчості, утім найглибше і яскравіше його багатогранний талант проявився в жанрі обробки закарпатської народної пісні. Ім'я цієї знакової постаті Микола Попенко.

Народився Микола Якович Попенко в м. Рахові Закарпатської області 28 червня 1930 р. Виростав майбутній музичний діяч у багатій на фольклорні традиції Рахівщині [9; 256]. У дитинстві був оточений народною музикою, яку чув удома, на вулиці, на весіллі. У великій багатодітній родині мама чудово співала, а батько грав на різних музичних інструментах. Маючи від природи гострий музичний слух і добру пам'ять, напрочуд швидко зростав потяг до співу, бажання грати на музичних інструментах. Тому й не дивно, що коли він виріс, то самостійно здобув певні музичні навички і прийоми гри на музичних інструментах: грав на гармошці в клубі на танцях, а на цимбалах – на весіллі, з не меншим успіхом співав у шкільному хорі, танцював у самодіяльному ансамблі пісні і танцю «Карпати», навчався у народній школі, а в 1943 р. закінчив «горожанську» школу.

У 1944-1951 рр. працював у системі зв'язку, телефоністом, телеграфістом, начальником відділення зв'язку, однак мистецтво переважило усі уподобання. Тож 1955 р. закінчив Ужгородське музичне училище по класу баяна. Його викладачами були видатні музиканти С. Мартон (баян) та Д. Задор (гармонія, композиція), які й заклали основи національного мелосу, стимулювали до поглибленого вивчення регіонального фольклору [5].

Тож перші власні музичні твори М. Попенко написав на початку 50-х років минулого століття, поступово акумулюючи творчий досвід своїх учителів. Тим більше, що Закарпаття є, мабуть, чи не найяскравішим регіоном, де національна складова найбільш помітно розкривається у танці та інструментальній лексиці [3].

На основі закарпатських народних мелодій він поступово створював авторські вокально-хореографічні композиції для різних складів художніх колективів, які вже тоді користувалися попитом і активно впроваджувалися у концертний репертуар самодіяльних колективів краю. Однак у його доробку того періоду й чимало п'єс для фортепіано, скрипки, цитри та ксилофона, тобто тих інструментів, що активно побутують у регіоні і також стали надбанням музично-педагогічного репертуару мережі музичних шкіл.

У 1960 р. М. Попенко завершує навчання на диригентсько-хоровому факультеті Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка у класі відомого музиканта та громадського діяча, проф. Є. Вахняка [8], серед учнів якого відомі постаті хорового диригування: В. Пекар, Б. Дерев'яноко, Р. Сов'як та ін.

Здобуваючи вищу освіту, він факультативно навчався по класу композиції у видатного музичного діяча, в активі якого плеяда визначних постатей національної музичної культури, проф. А. Солтиса, серед випускників якого М. Скорик, А. Нікодемівич, Г. Ляшенко та ін.

У когорті його вчителів була також генерація львівської художньої інтелігенції в особі С. Людкевича та А. Кос-Анатольського, сам факт спілкування з якими залишив помітний слід у мистецькій долі та заклав глибокі підвалини національної пісенності і педагогічної культури.

Ще будучи студентом консерваторії М. Попенко написав твір на власний текст «Пісня про Карпати», яку включив до свого репертуару керівник Львівської державної хорової капели «Трембіта», відомий хоровий диригент П. Муравський. Це стало фактично першим фактом визнання його як оригінального композитора, який, крім професійних музичних якостей, ще й добре розуміється на специфіці людського голосу та звучанні хору. На його ж (П. Муравського – авт.) прохання тодішній студент третього курсу зробив переклад «Поєми» З. Фібіха для мішаного складу хору, обробку відомої української народної пісні «Там, де Ятрань круто в'ється» та аранжування «Верховино, мати моя» М. Машкіна для акапельного виконання.

Навіть цього було достатньо, аби подальша творча доля визначилася.. Мабуть, П. Муравський, і це потрібно відзначити, мав чи не найбільший вплив на молодого музиканта у якості хормейстера.

Однак, завершивши навчання, М. Попенко не відразу визначився як хормейстер і у 1960-1964 рр. спробував реалізувати себе на посаді заступника директора з музичної частини Львівської спеціалізованої

музичної школи ім. С. Крушельницької, здобуваючи й там необхідний не лише фаховий, але й організаційний досвід. Тим більше, що названий заклад мав достатньо високе професійне реноме у сфері музично-педагогічної практики. Однак художня творчість вимагала іншого, тим більше, що ця практика продовжувалася. І в 1964 р. його запрошують на посаду диригента Заслуженого Закарпатського народного хору, а через декілька років (1969 р.) він стає художнім керівником та головним диригентом цього славетного музичного колективу, виконуючи цю складну місію понад 20 років (1986 р.).

І з цього часу розпочинається нова сторінка його творчої діяльності, в основі якої лежить високий професіоналізм, широка музична ерудиція, поєднана з тонким художнім смаком і активною пошуковою діяльністю.

Перед новим художнім керівником і вже головним диригентом прославленого колективу відкрилося широке поле організаторської і творчої діяльності: підготовка нових концертних програм, тривалі гастролі в союзних республіках колишнього СРСР, виконання специфічного «виробничого плану» – 14 концертів на місяць, допоки колектив знаходиться на базі, майже постійні записи художніх програм на грамплатівку, музичне забезпечення зйомок різноманітних художніх фільмів, виступи на телебаченні, участь у роботі журі на творчих звітах районів та численні майстер-класи для професіоналів і аматорів тощо, тобто усього того, чим живе художній керівник такого потужного концертного осередку.

Важливим моментом диригентського хисту є, як відомо, досконале розуміння природи хорового звучання, глибоке проникнення в задум твору композитора, його стиль, можливість часто бути першовідкривачем художньої ідеї. Його диригентський жест скромний, але емоційний і позбавлений зовнішніх ефектів, утім він має надзвичайно виразні штрихи. Артистам хору від першого диригентського змаху стає зрозумілим темп, характер, динаміка виконуваного твору і ще безліч того, що вміщує ємне слово *професіоналізм*.

Працюючи в Заслуженому Закарпатському народному хорі, М. Попенко, як і кожний художньо обдарований диригент та громадський діяч, що переймається проблемами функціонування національної культури, віддав чимало сил і творчої енергії збиранню, розшифровці, обробці та популяризації безцінних художніх творінь народу [9]. Тобто усьому тому, чим також активно займалися його старші колеги, починаючи від Ф. та М. Колесс, С. Людкевича, М. Скорика та фактично усієї львівської мистецької школи, залишивши по собі чи не найяскравішу художню спадщину, базовану на національному мелосі.

Чи не найбільшою цінністю цього періоду творчої діяльності М. Попенка є його численні обробки, аранжування та музичні переклади, що стали, без перебільшення, золотим фондом, основою репертуару цього професіонального колективу, справжньою художньою окрасою його концертних програм.

Окреслений вище період роботи колективу, завдяки творчій діяльності і неординарному організаційному таланту М. Попенка був, без сумніву, найбільш яскравим та високопрофесійним часом його творчої діяльності.

Саме в період виконання обов'язків головного диригента в репертуарі колективу з'являється чимала кількість оригінальних хорових обробок закарпатських народних пісень, зокрема таких, як «Ой, не буду мамко твоя», «Гомін полонини», «Ой засвіти місяченьку», «Чорні очка як терен», «Мала мати три доньки» «Іванку, Іванку, з того боку ярку», «Не спала я сеї ночі», Тиха вода», «Пішов дідо по воду» тощо, що створило відповідне національне обличчя капели.

Із 1986 р., завершивши активний концертний період професіональної культурної практики, у житті М. Попенка розпочався новий його етап. Він запрошується на посаду старшого викладача Ужгородського державного училища культури. Утім думка про подальші концертні програми не полишає митця. І вже у 1987 р. він створює ансамбль пісні і танцю «Дружба» при Ужгородському районному Центру культури і дозвілля та жіночий вокальний ансамбль «Писанки» при Ужгородському МБК, продовжуючи попередній культурний досвід уже в іншому його вимірі.

У 1994-2005 роках, одночасно з педагогічною та концертною практикою, він займається й значною організаційно-творчою діяльністю, виконуючи обов'язки Голови Закарпатської організації Національної Ліги композиторів, адже подібними видами роботи завжди переймалися усі помітні в культурному просторі митці. І саме на цій посаді він також чимало зробив для акумулювання художньої енергії регіональної інтелігенції, розширив не лише межі її власного творчого досвіду, але й міжрегіональних та інокультурних контактів [5].

Активне організаційно-культурне життя, поза сумнівом, не залишилося непомітним, свідченням чого є чимало державних відзнак.

За визначні досягнення у творчій діяльності Микола Якович відзначений почесним державним званням «Заслужений артист України» та званням лауреата обласної премії ім. Д. Задора; його

нагороджено Почесними грамотами Президій Верховних Рад України та Білорусії, Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України, медаллю «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років», мав він і 6 ювілейних медалей [9].

А творчий доробок М. Я. Попенка налічує понад 600 творів різних жанрів; серед яких оригінальні пісні та хорові твори на слова закарпатських, українських поетів, обробки народних пісень, музика до вокально-хореографічних композицій, інструментальні твори, п'єси для фортепіано та інших музичних інструментів [7].

Потрібно відзначити, що обробки закарпатських народних пісень більш пізнього періоду виходять за межі традиційних художніх зразків і становлять собою, без перебільшення, жанрові фольклорні замальовки, виконання яких перетворюється у невеличкі народознавчі сценічні постановки. Серед таких творів згадаємо хоча б декілька: «Під облачком» та «Кучері накручу», «Зелена рута, жовтий лист», «Коло лісу зеленого», «Співала би м не є кому», «Червена ружа трояка» «Бескедом ішла» «Вишиванка» [5].

Слід відмітити, продовжуючи аналіз творчих принципів його діяльності, що М. Попенку вдавалися однаково талановито як ліричні, поетичні за тематикою, так і лірико-драматичні чи драматичні твори, до текстів яких автор ставився надзвичайно трепетно, намагаючись своєю музикою максимально близько донести їх до слухача.

Задушевна, колоритно-виразна мелодика пісенної творчості М. Попенка пронизана елементами гуцульського ладу, його орнаментики, синкопованості, багатопланової винахідливої ритміки і пов'язана з вмотивованою національною гармонічною логікою та вмілим відчуттям хорової органіки.

Окремо слід згадати й про такий аспект обробок народних пісень М. Попенка, як їх гармонізація. Нагадаємо, що гармонія М. Попенка була водночас і сучасною, з використанням септакордових з'єднань і, в той же час, м'якою, тобто повністю відповідною мелодійному розвитку, оригінально підкреслюючи загальну образність кожного художнього твору.

Усі ці аспекти творчості М. Попенка можна визначити як основне його творче «кредо». Велика кількість обробок закарпатських народних пісень М. Я. Попенка увійшла до репертуару не лише самодіяльних, але й професіональних колективів України, далекого та ближнього зарубіжжя. Значна кількість обробок М. Попенка вміщена в багатьох збірках та музичних виданнях. Фундаментальним творчим доробком митця є збірка «Хорові та вокальні твори» (Том I), що вийшла друком у 2007 р., у складі якої понад 100 творів на слова українських поетів-піснярів, а також низку яскравих обробок відомих народних пісень [7].

Вершиною творчого доробку митця є престижне академічне видання другого тому «Хорові та вокальні твори», котре вміщує понад 150 оригінальних творів на слова Т. Шевченка, відомих поетів нашого краю П. Скунця, В. Вовчка, В. Кухти, І. Петровція, І. Стецюри, І. Козака, В. Габорця та ін. Збірка розрахована на студентів закладів вищої освіти, диригентсько-хорових, вокальних відділів, а також може стати корисним репертуарним збірником для професіональних та самодіяльних колективів чи окремих виконавців.

Висновки. Чим для нас цікава музична творчість Миколи Попенка? Насамперед тим, що вже понад 50 років створена ним музика звучить у закарпатському краї та за його межами. Його пісня, пройнята світлим, радісним, сонячним змістом, продовжує кращі традиції національної музики. Героєм його творів є людина, яка понад усе любить свій рідний край, вболіває за його долю, а авторські твори та обробки народних пісень стали золотим фондом, основою репертуару Державного заслуженого академічного Закарпатського народного хору. Їх з успіхом виконують й інші професійні колективи, зокрема Львівська державна хорова капела «Трембіта», Державний академічний гуцульський ансамбль пісні і танцю, Піддулянський український ансамбль пісні і танцю (Словаччина), Ужгородський камерний хор «Кантус»; солісти обласної філармонії та численні колективи художньої самодіяльності нашого краю.

За 60 років Микола Якович записав понад 700 народних пісень, опублікованих окремими виданнями, зокрема: «А ми собі співаємо» (1988 р.), «Розмарія» (1989 р.), «Співає «Писанка»» (1992 р.), «Сонце сердець» і «Співає Віра Баганич» (2001 р.). Для двох збірок «Ой видно село» (2003 р.) та «Пісні Іршавщини» (2005 р.), запис текстів та мелодій І. Хланти, розшифрував 425 народних пісень [8] тощо.

Крім вищенаведеного потрібно додати, що перу Миколи Яковича належать цікаві дослідницькі мистецтвознавчі праці в галузі музично-хорового виконавства, фольклористики тощо, одним словом, регіональна культурна практика в його особі поповнилася ще однією знаковою постаттю національної культури.

Список використаної літератури

1. Виткалов С. В. Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах: творчі портрети митців, художніх колективів та організаторів духовного життя: монографія. Рівне: М. Дятлик, 2014. 362 с.

2. Дабло Л. Г. Наукова спадщина Дмитра Овсянико-Куликовського: культурологічні виміри: монографія. Маріуполь : МДУ, 2020. 186 с.
3. Задор Д., Кость Ю., Милославський П. Народні пісні. Ужгород : Карпати, 1992.
4. Каневська Г. Г., Виткалов В. Г. Павло Іванович Сениця: життєвий і творчий шлях музиканта: монографія. Рівне : Волинські береги, 1999. 371 с.
5. Митровка М. М. Микола Попенко – фольклорист: [80-річчя з дня народж. комп., хор. дириг., викл. Ужгород. коледжу культури і мистецтв]. *Карпатська Україна*. 2010. 26 черв. С. 7. Туряниця Ю. Талановитий музикознавець, композитор, диригент: до 85-річчя від дня народження. *Трибуна*. 2015. 26 черв. С. 4 та ін.
6. Музичне мистецтво Волині XIX-XX століть: кол. моногр. / В. Тиможинський, П. Шиманський, Л. Філатова та ін. Луцьк: Твердиня, 2012. 156 с.; Шиманський П. Й. Хорова творчість волинських композиторів I половини XX століття: навч. посіб. Луцьк: РВВ ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. 258 с.
7. Попенко М. Я. Хорові та вокальні твори. Ужгород: Лира, 2007. Т.1 та Т.2 (2010).
8. Миколі Попенку – 85 років. Режим доступу: <https://zakarpattya.net.ua /News/ 141831-Mykoli--Popenku-%E2%80%9385-rokiv> (дата звернення 4.05.2020)
9. Росул Т. І. Попенко М. Я.: [відомий, композитор, диригент, Заслуж. артист України]. *Енциклопедія Закарпаття: визначні особи XX століття*. Ужгород: Граджа, 2007. С. 256-257;
10. Слободенюк П. Я. Культура Хмельниччини: моногр. Хмельницький: Поділля, 1995. 332 с.
11. Столярчук Б. Й. Митці Рівненщини: енцикл. довідн. Рівне: О. Зень, 2014. 375 с.

References

1. Vytkalov S. V. Kulturno-mystetska Ukraina v rehionalnykh vymirakh: tvorchi portrety myttsiv, khudozhnikh kolektiviv ta orhanizatoriv dukhovnoho zhyttia: monohrafiia. Rivne: M. Diatlyk, 2014. 362 s.
2. Dablo L. H. Naukova spadshchyna Dmytra Ovsianyko-Kulykovskoho: kulturolohichni vymiry: monohrafiia. Mariupol : MDU, 2020. 186 s.
3. Zador D., Kosto Yu., Myloslavskiy P. Narodni pisni. Uzhhorod : Karpaty, 1992.
4. Kanevska H. H., Vytkalov V. H. Pavlo Ivanovych Senytsia: zhyttievyy i tvorchyi shliakh muzykanta: monohrafiia. Rivne : Volynski oberehy, 1999. 371 s.
5. Mytrovka M. M. Mykola Popenko – folkloryst: [80-ricchia z dnia narodzh. komp., khor. dyryh., vykl. Uzhhorod. koledzhu kultury i mystetstv]. Karpatska Ukraina. 2010. 26 cherv. S. 7; Turianytsia Yu. Talanovytyi muzykoznavets, kompozytor, dyryhent: do 85-ricchia vid dnia narodzhennia. Trybuna. 2015. 26 cherv. S. 4 ta in.
6. Muzychne mystetstvo Volyni KhKh-KhKh stolit: kol. monohr. / V. Tymozhynskiy, P. Shymanskiy, L. Filatova ta in. Lutsk: Tverdinya, 2012. 156 s.; Shymanskiy P. Y. Khorova tvorchist volynskykh kompozytoriv I polovyny XX stolittia: navch. posib. Lutsk: RVV VNU im. Lesi Ukrainky, 2010. 258 s.
7. Popenko M. Ya. Khorovi ta vokalni tvory. Uzhhorod: Lira, 2007. T.1 ta T.2 (2010).
8. Mykoli Popenku – 85 rokiv. Rezhym dostupu: <https://zakarpattya.net.ua /News/ 141831-Mykoli--Popenku-%E2%80%9385-rokiv> (data zvernennia 4.05.2020)
9. Rosul T. I. Popenko M. Ya.: [vidomyi, kompozytor, dyryhent, Zasluzh. artyst Ukrainy]. Entsyklopediia Zakarpattia: vyznachni osoby KhKh stolittia. Uzhhorod: Hradzha, 2007. S. 256-257.
10. Slobodeniuk P. Ya. Kultura Khmelnychchyny: monohr. Khmelnytskyi: Podillia, 1995. 332 s.
11. Stoliarchuk B. Y. Myttsi Rivnenshchyny: entsykl. dovidn. Rivne: O. Zen, 2014. 375 s.

ЗАКАРПАТСКАЯ НАРОДНАЯ ПЕСНЯ В ТВОРЧЕСТВЕ Н. ПОПЕНКА

Вигула Валентина Ивановна – преподаватель-методист, КЗВО «Ужгородский институт культуры и искусств» Закарпатского облсовета, Заслуженный работник культуры Украины, г. Ужгород

Исследуется развитие и дальнейшая трансформация традиционной закарпатской народной песни в творчестве Николая Яковлевича Попенка на протяжении всего периода его композиторской деятельности. Имеется в виду преобразования традиционного изложения песни в определенные жанровые фольклорные зарисовки. При этом бережно воспроизводится мелодика народных песен и соблюдается точное соответствие литературному тексту. Акцентируется внимание на социокультурном аспекте развития региона.

Ключевые слова: музыкальная обработка, закарпатская напевность, региональная культурная практика, фольклор, гармония, Н. Попенко.

TRANSCARPATHIAN FOLK SONG IN THE WORK OF NIKOLAI POPENKO

Vigula Valentina – teacher-methodologist, Honored Worker of Culture of Ukraine, KZVO «Uzhgorod Institute of Culture and Arts» of the Transcarpathian Regional Council, Uzhgorod

The development and further transformation of the Transcarpathian folk song in the works of Mykola Yakovlevich Popenko during the whole period of his compositional activity is studied. It means the transformation of

the traditional presentation of the song into certain genre folklore sketches. At the same time, the melody of folk songs and the exact correspondence of the literary text are carefully reproduced.

Key words: arrangement, Transcarpathian singing, folklore, harmony.

UDC 477.75.12

TRANSCARPATHIAN FOLK SONG IN THE WORK OF NIKOLAI POPENKO

Vigula Valentina – teacher-methodologist, Honored Worker of Culture of Ukraine, KZVO «Uzhgorod Institute of Culture and Arts» of the Transcarpathian Regional Council, Uzhgorod

The aim of the article is to reveal the specifics of the artistic activity of the famous composer, arranger, teacher and public figure Mykola Popenko in the context of the reproduction of socio-cultural space of Zakarpattia region.

The research methodology is based on the use of methods of comparative analysis, historical and analytical, with a help of which new information is introduced into scientific circulation.

Results. Continuing the analysis of the creative principles of his activity it should be noted that M.Popenko was equally talented as lyrical, poetic in subject, and lyrical-dramatic or dramatic in works, the texts of which the author was extremely reverent, trying to bring them as close as possible to the listener.

The scientific novelty of the study is to expand information about the bright figures of national culture, in particular the famous Ukrainian choir conductor Mykola Popenko, whose creative heritage has left a noticeable mark in history; it enables future generations of artists, folklore collectors, and arrangers to use its heritage to enrich the potential of Ukrainian culture, including song heritage, and its further use in pedagogical practice.

It's about specific methods of transforming the traditional presentation of the song in the work of M. Popenko into certain genre folklore sketches. At the same time, he completely reproduces the melody of folk songs and adheres to the exact correspondence to the literary text. Emphasis is placed on the socio-cultural context of the artistic development of the region.

The practical significance of the study lies in the possibility of using this material for further research, in the pedagogical activities of modern higher education. Based on it, you can create an original bank of new information about the cultural potential of the country's regions.

Key words: musical processing, Zakarpattia singing, regional cultural practice, folklore, harmony, M. Popenko.

Надійшла до редакції 5.05.2020 р.

УДК 008-027.511:7.03.06(477)

КУЛЬТУРНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО

Кузьменко Тарас Григорович – кандидат культурології, старший викладач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
<http://orcid.org/0000-0001-7987-5659>
ktg76@ukr.net

Досліджуються процеси глобалізації та їхні прояви у сфері культури. Виокремлено вплив глобалізаційних процесів на сучасне українське мистецтво. Охарактеризовано сучасні міжнародні мистецькі проекти такі як Венеційській бієнале, та українські мистецькі заходи як «Гоголь-Fest», «Media non stop», «Terra Future», що істотно впливають на формування сучасного українського простору. Визначено суперечливий характер глобалізаційних змін та підкреслено роль держави у формуванні культурно-мистецького руху в сучасній Україні.

Ключові слова: глобалізація, культурна глобалізація, культура, мультикультуралізм, мистецтво, образотворче мистецтво.

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації інноваційні культурні форми, як правило, є продуктом впливу на все людство. Усі соціокультурні елементи конкретного суспільства об'єднуються в єдину систему на основі загальнозначущих для даного соціуму цінностей, що являють собою певний фундамент, на якому базується культурне розмаїття. Саме культурні зміни відображають основні риси сучасної глобалізації, окреслюючи коло явищ, які зачіпає всесвітня інтеграція. Культурна глобалізація, як і будь-яке інше явище, має свої позитивні і негативні риси. Цей процес має вплив на навколишнє середовище, культуру, політичні системи, економічний розвиток і процвітання, на фізичне благополуччя людини в суспільствах світу. Тому українська культура в епоху глобалізації постає водночас складним і суперечливим мистецьким процесом, який не на жодну мить не залишається однозначним і прямиолінійним.